

דברים פרק א

(א) אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב: (ב) אחד עשר יום מחרב דרך הר שעיר עד קדש ברנע: (ג) ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אתו אלהם: (ד) אחרי הכתו את סיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון ואת עוג מלך הבשן אשר יושב בעשתרת אדרעי: (ה) בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר: (ו) ה' אלהינו דבר אלינו בחרב לאמר רב לכם שבת בחר הזה: (ז) פנו וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הפנעני והלבנון עד הנהר הגדל נהר פרת: (ח) ראה נתתי לפניכם את הארץ באו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם ולזרעם אחריהם: (ט) ואמר אלקם בעת ההוא לאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם: (י) ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב: (יא) ה' אלהי אבותכם יסף עליכם ככם אלהי פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם: (יב) איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם: (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואנשים בראשיכם: (יד) ותענו אתי ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות: (טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אתם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושרים לשבטיכם: (טז) ואצוה את שפטיכם בעת ההוא לאמר שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו: (יז) לא תכירו פנים במשפט פקטן כגדל תשמעון לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלהים הוא והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי: (יח) ואצוה אתכם בעת ההוא את כל הדברים אשר תעשון: (יט) ונסע מחרב ונלך את כל המדבר הגדול והנורא ההוא אשר ראיתם דרך הר האמרי כאשר צוה ה' אלהינו אתנו ונבא עד קדש ברנע: (כ) ואמר אלקם באתם עד הר האמרי אשר ה' אלהינו נתן לנו: (כא) ראה נתן ה' אלהיך לפניך את הארץ עלה רש כאשר דבר ה' אלהי אבותיך לך אל תירא ואל תחת: (כב) ותקרבוני אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ונחפרו לנו את הארץ ונשבו אתנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא אליהן: (כג) וייטב בעיני הדבר ואקח מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט:

**Rabbi Brovender's Parsha Shiur is sponsored by
Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee**
Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts,
or to sign-up to receive sources in advance.

רש"י (שם)

(א) אלה הדברים - לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמו מפני כבודן של ישראל: אל כל ישראל - אילו הוכיח מקצתן, היו אלו שבשוק אומרים, אתם הייתם שומעים מבו עמרם ולא השיבותם דבר מכך וכך, אילו היינו שם היינו משיבים אותו, לכך כנסם כולם ואמר להם הרי כולכם כאן כל מי שיש לו תשובה ישיב: למדבר - לא במדבר היו אלא בערבות מואב, ומהו במדבר, אלא בשביל מה שהכעיסוהו במדבר שאמרו (שמות טז ג) מי יתן מותנו וגו': לעלצה - בשביל הערבה שחטאו בבעל פעור בשטים בערבות מואב: מול סוף - על מה שהמרו בים סוף בבואם לים סוף שאמרו (שם יד יא) המבלי אין קברים במצרים, וכן בנסעם מתוך הים, שנאמר (תהלים קו ז) וימרו על ים בים סוף, כדאיתא בערכין (טו א): בין פלרן ובין תפל ולבן - אמר רבי יוחנן [רשב"י] חזרנו על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו תופל ולבן, אלא הוכיחן על הדברים שתפלו על המן שהוא לבן, שאמרו (במדבר כא ה) ונפשנו קצה בלחם הקלוקל ועל מה שעשו במדבר פארן על ידי המרגלים: וחלרות - במחלוקתו של קרח. דבר אחר אמר להם, היה לכם ללמוד ממה שעשיתי למרים בחצרות בשביל לשון הרע, ואתם נדברתם במקום: ולי זכר - הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם, שנאמר (הושע ב י) וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל:

ליקוטי מוהר"ן (תנינא ח אות א)

- 1 (א) אלה הדברים אשר דבר משה - פירש"י לפי שהן דברי תוכחות וכו' לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמו מפני כבודן של ישראל. אף-על-פי שתוכחה הוא דבר גדול, ומטל על כל אחד מישאל להוכיח את חברו, בשרואה בו שאינו מתנהג בשורה, כמו שכתוב (ויקרא יט): הוכח תוכיח את עמיתך, אף-על-פי-כן לאו כל אדם ראוי להוכיח, כמו שאמר רבי עקיבא (ערכין מו:): תמה אני, אם יש בדור הזה מי שיכול להוכיח. ואם רבי עקיבא אמר זאת בדורו, כל-שכן בדור הזה של עכשו כי בשהמוכיח אינו ראוי להוכיח, אני לא די שאינו מועיל בתוכחתו, אף גם הוא מבאיש ריח של הנשמות השומעים תוכחתו, כי על-ידי תוכחתו הוא מעורר הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שהוא מוכיחם. כמו בשמנח איזה דבר שיש לו ריח שאינו טוב, כל זמן שאין מזוין אותו הדבר,
- 20 אין מרגישין הריח רע, אבל בשמתחילין להזיז אותו הדבר, אני מעוררין הריח רע; כמו-כן על-ידי תוכחה של מי שאינו ראוי להוכיח, על-ידי-זה מזוין ומעוררין הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שמוכיחם, ועל-כן הוא מבאיש ריחם, ועל-ידי-הוא מחליש את הנשמות שלהם,
- ועל-ידי-זה נפק השפע מכל העולמות התלויים באלו הנשמות. כי עקר וניקת הנשמה הוא מהריח, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות מג:): מנין שמכריזין על הריח שנאמר: כל הנשמה תהלל יה. איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו, ולא הגוף הוי אומר: זה הריח. ועל-כן על-ידי זה המוכיח, שהוא מבאיש ריחם, על-ידי-זה נחלשת הנשמה, שניקתה מהריח, וממילא נפק השפע מכל העולמות התלויים בהם. אבל בשהמוכיח ראוי להוכיח, אני אדרבא, הוא מוסיף ונותן ריח טוב בהנשמות על-ידי תוכחתו, כי התוכחה צריכה להיות בבחינת התוכחה של משה, שהוכיח את ישראל על מעשה העגל, שעל-ידי תוכחתו נתן בהם ריח טוב, בבחינת (שיר השירים א): נרדי נתן ריחו, הנאמר על מעשה העגל. עוב לא נאמר, אלא נתן, כמו שפרש רש"י שם וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בגמרא (שבת פח:). כי על-ידי תוכחה של משה על מעשה העגל הוסיף ונתן בהם ריח טוב, שהוא בבחינת מזונא דנשמתא. כי עקר וניקת הנשמה היא מהריח, כי על-ידי קול המוכיח שהוא ראוי, על-ידי-זה הוא נותן ריח טוב בהנשמות, שהוא בבחינת מזונא דנשמתא. (ליקוטי מוהר"ן תנינא ח אות א)

ליקוטי הלכות לרבי נתן מברסלב
(או"ח א' הלכות ציצית הלכה ה' אות ז)

- אלה הדברים אשר דבר משה - עקר התוכחה צריכה להיות בבחינת השיר של חסד, דהינו להטות כלפי חסד, שהוא בחינת 'אומרה לאלקי בעודי' הנאמר בדברי רבנו ז"ל (פסין רפב) עין שם כל הענין, שצריך האדם למצא בעצמו איזה זכות ונקדה טובה, וכן בחברו, בבחינת (תהלים לו) ועוד מעט ואין רשע וכו', שעל-ידי זה הוא נכנס באמת בקף זכות ויכול לזכות לתשובה. על-כן כל מי שרוצה להוכיח אפלו את עצמו צריך לדקדק מאד שלא יפיל את עצמו חס ושלום יותר על-ידי תוכחתו, שלא יחליש את דעתו ונשמתו על-ידי שיכבד את מעשיו הרעים עד שיוכל לפל לגמרי חס ושלום. על-כן צריך לדקדק להטות כלפי חסד לחפש למצא בעצמו על כל פנים איזה נקדות טובות, והתוכחה תהיה בדרך חסד, לחזק את עצמו בה' יתברך ולבטח ברחמיו העצומים שיש אצלו חסד בזה שגם כל מעשיו הרעים יכולין להתהפך לזכויות אפלו אם הרבה לפשע מאד מאד ימים ושנים הרבה, אף-על-פי-כן חסדי ה' כי לא תמנו
- ולא כלו רחמיו לעולם, כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות וכו'. הכלל, שעקר התוכחה תהיה באפן שיחזק את עצמו שיזכה להתעורר לה' יתברך להתחיל מעתה להתקרב אליו יתברך ולא שיקלקל חס ושלום יותר על-ידי תוכחתו שיפיל חס ושלום יותר, שזה נמשך מחמת שנחלשת נשמתו וכו' בנ"ל. ותוכחה כזאת אין זוכין כי אם על-ידי צדיקי הדור שהם בבחינת משה שזוכין לבחינת שיר של חסד. (אורח חיים - א הלכות ציצית הלכה ה' אות ז)